

INTÉZMÉNYI JÓGYAKORLATOK

demenciával élők gondozásában

2022

Az összeállításban -közreműködtek a hálózati munkacsoport tagjai

Szerkesztette Mayer Richárdné

Témavezető szakértő: dr. Egervári Ágnes

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

Tartalomjegyzék

INTÉZMÉNYI JÓGYAKORLATOK.....	1
A PROJEKT BEMUTATÁSA	3
Mit nevezünk jó gyakorlatnak?	3
A JÓGYAKORLAT KRITÉRIUMAI	4
MÓDSZER	5
A BEÉRKEZETT JÓ GYAKORLATOK ÉRTÉKELÉSE	6
ADATLAP	6
A TARTALMI ÉRTÉKELÉS MÓDSZERE; SZEMPONTOK	7
INDIKÁTOROK: a pontrendszer bemutatása	8
Határértékek kialakítása	11
SZÖVEGES ÉRTÉKELÉSEK	11
1. BLOKKOKRA BONTOTT FOGLALKOZÁSOK Vas Megyei Egyesített Szociális Intézmény Hegyfalui Telephelye	11
2. A ZENE A KULCS MESZEGYI Arany Alkony Szolgáltatási Központ és Gondozóház	12
3. ÖLTÖZTETÉS EGY KICSIT MÁSKÉNT Salgótarján és Térsége Egészségügy- Szociális Központja Idősek Otthona Cered	13
4. BŐRÖNDBE PAKOLOM BÉlapátfalvai idősek, fogyatékosok otthona.....	13
5- KERTÉSZKEDÉS Veszprém Megye VKKT 2. sz gondozási központ, Bányterenyé Városi Szociális és Gyermekjóléti Központ Bányterenyéi Segítőkéz Idősek Klubja és Bányterenyéi Fogyatékosok Napközi Otthona	13

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

A PROJEKT BEMUTATÁSA

Az EFOP-1.9.4-VEKOP-16-2016-00001 „A szociális ágazat módszertani és információs rendszereinek megújítása” pályázat keretein belül létrejött az idősellátásban a szakértői hálózat. A módszertani tevékenység sok tekintetben módosult az elmúlt évtizedekben – a jogszabályi változások, a szakmai fejlesztések naprakész követése az intézményekben dolgozó szakemberek számára nem volt problémamentes.

A Hálózat megyei és regionális struktúrában alakult meg; tagjai a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Módszertani Főosztálya (a továbbiakban: Módszertani Főosztály) által kiválasztott, nemcsak rátermett, hanem tapasztalt, az intézményekben a mindennapi munkában helytálló szakemberekkel. A pandémia előtti időszakban rendszeres, negyedéves- féléves regionális találkozókön személyes kapcsolatok alakulhattak ki, a network módot adott tapasztalatcsere.

A jó gyakorlatok gyűjtésének megfogalmazott célja, hogy a megfelelő elméleti megalapozottságú, a gyakorlati tapasztalatokkal alátámasztott módszerek, eljárások, napi tevékenységek az egyes intézményeken túl széles körben ismertek és az ország egyéb területein is alkalmazhatóak, adaptálhatóak legyenek.

Idősellátási hálózati szakértői hálózat segítségével a Módszertani Főosztály kezdeményezte a jó gyakorlatok gyűjtését. A hálózati munkamódszer kiváló alapot teremtett arra, hogy a szakemberek a meglévő tudásukat, tapasztalatukat megosszák a hálózati tagokkal, egyénileg kidolgozott módszereiket széles körben elérhetővé tegyék a területen dolgozó kollégák számára, ugyanakkor biztosított volt az adaptáció nyomon követése, az elakadások kezelése, ami összességében a magasabb színvonalú ellátás biztosításához segítette hozzá a szolgáltatásnyújtásban dolgozó szakembereket.

Mit nevezünk jó gyakorlatnak?

A jó gyakorlat egy olyan módszer vagy tevékenység, amely újszerű megközelítéseket, technikákat tartalmaz, és bizonyítottan vagy bizonyíthatóan, hozzájárul az adott intézmény

EFOP-1.9.4-VEKOP-16 kiemelt projekt
Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet
Székhely: 1142 Budapest, Ungvár utca 64-66.

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

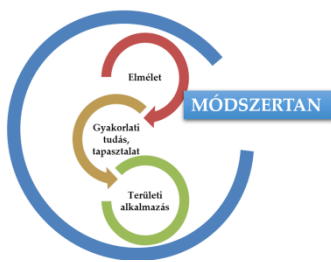
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

minőségi színvonalának emeléséhez és más intézmények számára is átvehető, példaként szolgálhat. ¹

A jó, legjobb vagy helyes gyakorlat egy olyan pozitív irányú cselekvés, amelynek jellemzője, hogy az adott terület célját tekintve sikeres, innovatív, emellett fejleszthető, fenntartható, vagyis saját működését segíti elő, továbbá dokumentálható, sokszorosítható, tehát kommunikálható, megosztható.

1. ábra. A jógyakorlatok módszertani alkalmazása

A jó gyakorlatok lényege tehát nemcsak az eredmény, hanem maga a megvalósítási folyamat. A „jó gyakorlat” megismerése, majd a saját szervezeti keretek között történő megvalósítása egyfajta magasabb minőséget biztosít a szolgáltatónak, ami a későbbi fejlesztési stratégiát is megalapozza.

□ **A JÓGYAKORLAT KRITÉRIUMAI**

- *Innovatív,*
- *Elfogadható*
- *Fenntartható*
- *Dokumentálható*
- *Adaptálható*
- *Transzferálható*

¹ Kerekes Gábor, Simon István, Szép Lilla (szerk., 2011): Nemzetközi és hazai bevált gyakorlatok a minőségfejlesztésben. Bp

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

Jó gyakorlatnak számít-e, ha egy adott tevékenységet jól végez az intézmény?

Önmagában egy adott tevékenységnek a szakmai szabályok szerinti elvégzése nem minősül jógyakorlatnak.

Erre a kérdésre csak akkor válaszolhatunk igennel, ha a fenti kritériumok teljesülnek az adott eljárás tekintetében.

Egy tevékenység *innovatív*, ha teljesen vagy elemeiben újszerű, előremutató technikákat alkalmaz.

Elfogadható akkor, ha nemcsak a szakmai szabályoknak felel meg, hanem etikai, morális szabályok szerint is vállalható. *Fenntartható*, ha folyamatos alkalmazása nem ütközik nehézségekbe, nem igényel komoly anyagi forrásokat, ha az ellátást végzők szívesen alkalmazzák hosszú távon is, illetve az ellátottaknak nyújtott előnyök nem avulnak el. *Dokumentálható*, ha megfelelően részletes leírással rendelkezik, amely lehetővé teszi a standard megvalósítást. *Adaptálható*, akkor, ha az intézmények sajátosságaihoz átalakítható, működésükbe integrálható. *Transzferálható*, átalakítható, szerkeszthető olyan módon, hogy hatása nem változik jelentősen.

MÓDSZER

A jó gyakorlatok kiválasztása több szakaszban történt.

Előkészítő szakasz

2017-ben kezdődött meg a munka előkészítő szakasza. A „gyűjtés” megkezdése előtti időszakban, ún. Jó gyakorlat adatlapot készítettek a kollégák, hogy a tevékenységek, módszerek ugyanazon szempontrendszer szerint, hasonló terjedelemben kerüljenek kidolgozásra, leírásra, hogy a későbbiekben összehasonlíthatóak legyenek a beküldött anyagok.

• Megyei hálózati műhelymunka

- Az idősellátás országos **hálózati műhelymunka sorozatot** a megyei szakértők szervezték, és a meghívóval egyidejűleg megküldték a meghívottak számára a **Jó gyakorlat adatlapot**.
- A megyei szakértők számára visszaküldött adatlapok szakmai tartalma határozta meg a műhelymunkát.
- A kapott Jó gyakorlatokat bemutathatták a műhelymunkán a **Jó gyakorlat gazda intézmények**, szolgáltatók képviselői. A bemutatás történhetett nemcsak szóbeli prezentációval, hanem gyakorlati bemutató, illetve film segítségével is.
A műhelymunka során a jelenlévők a bemutatott, megismert jó gyakorlatokból

EFOP-1.9.4-VEKOP-16 kiemelt projekt

Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

Székhely: 1142 Budapest, Ungvár utca 64-66.

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
közös választották ki, melyeket tartják igazán jónak, melyeket kívánják tovább
küldeni régiós szintre.

- **Megyei legjobb „Jó gyakorlatok delegálása” – a régiós szakértőknek**

A megyei műhelymunka során kiválasztott legjobb „Jó gyakorlatokat a megyei hálózati szakértők egységes formában továbbították a régiós hálózati szakértőknek.

- **Régiós szakértői véleményezés**

A harmadik szakaszban a régiós hálózati szakértők összesítették, és véleményezéssel ellátva továbbították a régiós adatlapokat a Módszertani Főosztály részére.

A Módszertani Főosztály választotta ki a projektben résztvevő szakemberek közül azt a munkacsoportot, amelyik elkészítette a „Jó gyakorlat adattár” anyagot, melyből prezentáció is készült. Jelen összefoglalásunk célja ennek a munkának az összefoglalása, egy olyan hozzáférhető és adaptálható jó gyakorlat gyűjteményválogatás-közreadása, amely az intézmények számára hasznos támasz lehet a mindennapi munkában. Valamennyi felsorolt gyakorlat tartalma, módszerei már beváltak a gyakorlatban, a szociális ellátás különböző területein dolgozó, azokat a mindennapokban alkalmazó kollégák adták ezeket közre. A módszerek szakmaiságát a projekt által kijelölt, megfelelő szakmai tapasztalattal bíró szakemberek konszenzussal hitelesítették. Az adattár készítői bíznak abban, hogy ez a válogatás motiváló hatással is bír a gondozási tevékenységre, az ellátás tervezésben és a megvalósításban.

A BEÉRKEZETT JÓ GYAKORLATOK ÉRTÉKELÉSE

ADATLAP

Az egyes intézmények, jó gyakorlatainak beküldése a „Jó gyakorlat adatlap” kitöltése révén valósult meg. Az adatlapon a gyakorlat megnevezése, leírása mellett kérdésként szerepelt:

- Az innováció mibenléte: „Miért tartja innovatív gyakorlatnak a bemutatott/leírt módszert/tevékenységet az ötletgazda?”,
- Az adaptálhatóság: „Milyen feltételek teljesülése szükséges a bemutatott gyakorlat adaptációjához? (Pl. képzés, környezeti adottságok megléte stb.)”
- A fenntarthatóság: „Milyen erőforrások bevonása szükséges a gyakorlat jövőbeni működéséhez? (Pl. finanszírozási vagy humán erőforrással kapcsolatos feltételek ismertetése.)”

EFOP-1.9.4-VEKOP-16 kiemelt projekt

Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet
Székhely: 1142 Budapest, Ungvár utca 64-66.

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

- A dokumentálhatóság: „Milyen dokumentumok segítik a gyakorlat megismerését, nyomon követését, értékelését és disszeminációját?”

Az adatlap kitöltése lehetővé tette, hogy a beküldött gyakorlatok azonos típusú információkat tartalmazzanak, a leírások formailag azonosak legyenek, megkönnyítve összehasonlításukat.

A Jó gyakorlatok gyűjtése az idősek szociális alapszolgáltatása és a szakellátása területén működő intézményekben egyaránt megtörtént.

A beküldők közül 56 alapszolgáltatást biztosító szociális szolgáltatás, 85 szakosított ellátást nyújtó szociális intézmény és 1 egészségügyi ápolási osztály volt. A projektmunka során 142 db beküldött jó gyakorlatot értékeltünk részletesen.

A Jó gyakorlatok terén az alábbi tevékenységi körök jelentek meg:

- a demenciával élők gondozásával – ellátásával kapcsolatos területek fejlesztése 39 db,
- hozzátartozók támogatása 14 db,
- a demencia korai felismerését segítő technikák, educatio 10 db,
- munkaszervezéssel konkrétan nem foglalkozott jó gyakorlat, de a gondozási gyakorlatok közül 5 áttételesen ezt is érinti
- kommunikációval kapcsolatos jó gyakorlat 10 db,
- fejlesztéssel, szinten tartással, foglalkoztatással kapcsolatos módszerek 69 db

A TARTALMI ÉRTÉKELÉS MÓDSZERE; SZEMPONTOK

A beküldött anyagok között számos megfelelt a „Jó gyakorlat” fent megfogalmazott kritériumainak.

A feladat értelmezésével azonban adódtak problémák annak ellenére is, hogy a műhelymunkák és az előkészítés - feldolgozás során a Módszertani Főosztály munkatársai szakmai iránymutatásukkal, személyes jelenlétükkel támogatták a munkát.

Néhány példa erre:

A gondozási, ellátási területek fejlesztése tevékenységi körön belül több esetben egy teljes gondozási modell bemutatását tartalmazta a „jó gyakorlat” (pl. Legjobb barát modell, Holisztikus ápolás, stb.). Ezek a gondozási modellek, valóban az ellátottak magas színvonalú gondozására szolgáló komplex módszerek, azonban az ismert és a projekt által is deklarált jó gyakorlat kritériumnak ezek nem felelnek meg. Ezek a modellek a szakirodalomban hozzáférhető, részletes leírással, feltételrendszerrel rendelkeznek, tananyagok részeként (pl. demencia szakgondozó képzés) is megjelennek. Ezek ismerete, adott esetben alkalmazása elvárt a demenciával élők számára biztosított

EFOP-1.9.4-VEKOP-16 kiemelt projekt

Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

Székhely: 1142 Budapest, Ungvár utca 64-66.

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET
szolgáltatások/intézményi ellátások kialakítása/működtetése során.

A hozzátartozók támogatásával kapcsolatosan legtöbbször az Alzheimer/Memória Café-k bemutatása jelent meg. Ez a hozzátartozói támogató csoport valóban gyakran intézményi, nappali ellátásokhoz kötődően szerveződik és rendkívül hasznos a gondozó családok számára. Gyakori, hogy szociális szakemberek támogatják a rendszeres alkalmakat, az is előfordul, hogy maga az intézmény ad helyet az összejöveteleknek. Ugyanakkor a Café egy jól ismert, a szakma által facilitált civil szerveződés, amelynek módszertana már jól kidolgozott, jelen projekt egy másik elemeként elkészült a hazai Cafék működését támogató útmutató.² A fentiek miatt jelen jó gyakorlat gyűjtemény elemeként nem értékeltük és nem szerepeltetjük ezeket a „Jó gyakorlatokat”.

.Ezen gyakorlatok bár kétség kívül jól működő programok, nem felelnek meg a Jó gyakorlat definíciónak. Az Alzheimer Cafék évek óta működnek már, léteznek alapításukat, működésüket szabályozó, támogató dokumentumok – tehát ennek ismételt leírása nem olyan újszerű elem, vagy innovatív praktika, amivel az egyébként követendő működés könnyebbé, adaptálhatóvá, jól kivitelezhetővé tehető.

A fejlesztés, szinten tartás, foglalkoztatás, tevékenységi körökön belül volt több olyan gyakorlat is, melyek tematikájukban nagyon hasonlóak voltak, ugyanakkor megvalósításukban, az alkalmazott módszerekben viszont számos, az eredményben is megmutatkozó különbséget tapasztaltunk. A gyakorlatok között a különbség sokszor a módszer elemeinek kombinálásában, a kidolgozottságban, a program leírás részletességében, az egyes alkalmazott eszközökben nyilvánult meg.

INDIKÁTOROK: a pontrendszer bemutatása

Megvizsgáltuk azokat a szempontokat, amelyek szerint mérni, összehasonlítani kívántuk az egyes módszereket.

A következő kategóriákat állítottuk fel:

• innováció	• érintettek csoportjai
• egyszerre bevonható érintettek száma	• fejlesztett készségek/képességek/területek

² https://szocialisportal.hu/wp-content/uploads/2021/06/AC_utmutato.pdf

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

• a kivitelezés eszközigénye	• a kivitelezés humán erőforrás igénye
• költségigény	• fenntarthatóság
• adaptálhatóság,	• fejleszthetőség
• ajánlás	

2. A kiválasztott jógyakorlatok értékelése

Innováció alatt a jó gyakorlat újszerűségét vizsgáltuk.

Újszerűnek tekintettük, ha kevésbé közismert, és ritkán vagy egyáltalán nem alkalmazott módszer került bemutatásra. Innovatívnak tekintettük azokat a módszereket is melyeket más ellátotti csoportok, (sérültek, fogyatékosok, egészséges idősek, stb.) esetében ugyan már alkalmaznak, de azt a beküldő szolgáltatás/intézmény/személy a demenciával élőkre adaptálta, módosította a módszert.

Innovatívnak tekintettük azokat a gyakorlatokat, melyek már meglévő módszereket speciális eszközzel (pl.: a benyújtó által kifejlesztett egyedi eszközzel) hajtottak végre. Azt is innovatív megoldásként értékeltük, ha speciális helyzetben (pl.: nem önálló foglalkozásként, hanem ápolási feladathoz társítva) valósítottak meg egy adott tevékenységet – ezáltal továbbfejlesztve, a demenciával élők számára könnyebben kivitelezhetően megvalósítva a cselekvést.

Hozzáadott értéknek tekintettük, és innovatívként értékeltük azokat a gyakorlatokat is, amikor különböző, korábban már alkalmazott módszerek kombinációjából alkottak meg egy új tevékenységi formát. Az innovációt 1 és 10 pont között értékeltük, minél újszerűbb volt a bemutatott gyakorlat annál magasabb pontszámot kapott.

Az érintettek rétegei alatt azt figyeltük, hogy kit szólít meg a tevékenység, ki a tényleges célcsoport – másképpen fogalmazva, a módszer alkalmazásából kinek származik előnye: az ellátottaknak, vagy az őket gondozó professzionális gondozóknak és ápolóknak, az ellátottal kapcsolatban lévő közvetlen környezetükben élőknek, gondozó családtagoknak, hozzátartozóknak, esetleg szélesebb társadalmi rétegeknek, több generációnak. Minél bővebb az egyidejűleg érintettek köre annál magasabb pontszámot kapott a „jó gyakorlat”. A pontozás 1 és 5 pont között történt.

Az egyszerre **érintettek száma** alatt azt értékeltük, hogy egyidejűleg hány személynek nyújt kedvező ellátást, foglalkoztatást, információt stb. az adott gyakorlat. Egy személlyel tudunk egyszerre foglalkozni, vagy kisebb- nagyobb, homogén vagy heterogén csoport ellátására alkalmas a módszer.

Minél több és többféle képességű emberhez jutott el egyszerre a „jó gyakorlat” annál magasabb

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

pontszámot adtunk. A megszerezhető pontok 1 és 10 között mozogtak.

Fejlesztett területek alatt, azoknak a **készségeknek** számát értettük, melyek az adott módszerrel egyszerre karbantarthatóak, szinten tarthatóak – vagy, mint a demencia esetében legtöbbször, a hanyatlási folyamat lassítását érhetjük el.

Ide értettük az emlékezet, az orientáció, a beszéd megértés és kifejezés, számolási képesség, nagy és finommotoros mozgások (mindennapi tevékenységek ADL, IADL), a társas viselkedés, szociális kapcsolatok, önbecsülés, az érzelmi és hangulati élet, a spiritualitás területeit. A pontozás itt is 1-10 között történt. Minél több készségre hatott a módszer annál magasabb pontszámot kapott.

A **kivitelezés eszköz igényénél** arra voltunk figyelemmel, hogy szükséges-e a módszer alkalmazásához valamilyen speciális eszköz. Ha igen, akkor az milyen könnyen szereshető be, vagy készíthető el. Ezt a területet 1 és 5 pont között értékeltük. Az a gyakorlat kapott magasabb pontszámot melynek alacsonyabb volt az eszközigénye, vagy az igényelt eszköz ötletes, bárki számára könnyen, kis ráfordítással beszerezhető, vagy egyszerűen elkészíthető.

A **humán erőforrás igény** értékelésénél azt vizsgáltuk, hogy a módszer kivitelezése igényel – e valamilyen speciális szaktudást, illetve pl. foglalkoztatási program esetén milyen a foglalkoztatók és foglalkoztatottak, ellátás esetén ellátók és ellátottak stb. aránya. Ebben az esetben is az az ötlet kapta a magasabb pontszámot melynek igényei egyszerűbbek voltak, vagy olyan kiemelkedő ellátást nyújtott, ahol a magasabb képzettség, vagy többlet személyzet indokolt. Az értékelés 1 és 5 pont között történt.

A **költségek** egyrészt az előző két szempontból adódnak, illetve adódhatnak még helyiség és különböző anyag igényből, vagy közlekedés, szállítás, és vendéglátás költségeiből. Itt olyan szempontból tekintettünk a módszerekre mintha a megvalósítás nulláról indulna. Ez alatt azt értjük, hogy egy zenés, táncos ötlet esetében pl a beküldő általában nem számolt költségekkel, mert az adott intézményben rendelkezésre állnak a hangosítás eszközei – de ez nem feltételezhető az adaptáló intézményről. Előfordult ezért, hogy a beküldő költségre adott választ felülvizsgáltuk. Az értékelés 1 és 10 pont között történt. Ebben az esetben a ráfordítás - megtérülés szemlélet segítségével értékeltük a beküldött jó gyakorlatot.

Fenntarthatóság alatt a program kifizetési idejét értékeltük. Egyszeri alkalom, pályázathoz kötődő, abból finanszírozott, annak végével lezáruló a program, vagy az ellátottak gondozásba beépíthető, a továbbiakban folyamatosan művelhető módszerről van-e szó. Magasabb pontszámmal értékeltük a beépíthető programokat. Az értékelés 1 és 10 pont között történt.

EFOP-1.9.4-VEKOP-16 kiemelt projekt

Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

Székhely: 1142 Budapest, Ungvár utca 64-66.

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

Az **adaptálhatóság- fejleszthetőség** ugyancsak 1 és 10 pont között értékelve, arra utal, hogy a jó gyakorlat, milyen könnyen ültethető át egy másik intézmény működésébe. Elképzelhető - e olyan, a tevékenység lényegét nem érintő módosítás, amely lehetővé teszi különböző célcsoportok esetén is a felhasználást, illetve növeli a fenntarthatóságot. Pl. az egyik beküldött foglalkoztatási leírás bentlakásos otthon őszi dekorációjának egyedi elkészítéséről szólt, de a leírás engedett arra következtetni, hogy ez lehet más évszak, más adottságú ellátónál is alkalmazható – így magasabb pontszámot tudtunk adni.

A pontozást végző kollégák több mint 10 éve dolgoznak idők alap és szakellátásában ezért kialakítottunk a személyes véleményüknek egy kategóriát – ez volt az ajánlás. 1 és 5 pont között értékelte a kolléga, hogy saját munkahelyén bevezetné e az adott jó gyakorlatot. Ez a kategória lehetőséget adott arra, hogy azt is figyelembe vegyünk, hogy mennyire részletesen kidolgozott az ajánlás – azaz egy szakember az elkészült leírás alapján milyen könnyen tudja adaptálni a bemutatott gyakorlatot egy szolgáltatónál.

Határértékek kialakítása

A projektcél 5 jó gyakorlat kiválasztása volt a beküldöttek közül. Első gondolatunk az volt, hogy a megszerezhető összes pontok 80%-át elérő, innovatív, a gondozottak ellátását jelentősen javító, mégis könnyen megvalósítható gyakorlatokat ajánljunk. A beérkezett gyakorlatokat áttekintve kiderült, hogy ez az elvárás magas, nem teljesül – az egyes módszerek nem minden értékelt területen voltak kiemelkedőek. t. Így egy második körben újra értékeltük azokat a gyakorlatokat, melyek a lehetséges maximális pontszám legalább 75%-át elérték – így alakult ki egy 10-es csoport.

SZÖVEGES ÉRTÉKELÉSEK

1. BLOKKOKRA BONTOTT FOGLALKOZÁSOK Vas Megyei Egyesített Szociális Intézmény Hegyfalu Telephelye

A demenciával élők számára a figyelem összpontosítása, a koncentráció fenntartása nehezített. A figyelem még felkelthető a demencia középsúlyos stádiumában is, de irányítása, megtartása már nehézséget okoz. Ennek a problémának az enyhítését szolgálja a gyakorlat. Az alapötlet, hogy a demenciával élő ellátottat egymás után többféle inger érje és ez által a foglalkozás ideje alatt figyelme könnyebben fenntartható, vagy újra és újra felkelthető legyen. A feladatok változatossága azt a célt szolgálja, hogy a résztvevők számára ne váljon monotonná a tevékenység.

A foglalkozás első bevezető blokkjában mozgásos feladatok vannak zenei aláfestéssel, ezt követi a második blokkban memória és beszédgyakorlatok

EFOP-1.9.4-VEKOP-16 kiemelt projekt

Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

Székhely: 1142 Budapest, Ungvár utca 64-66.

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

sora valamilyen előre meghatározott témában, a harmadik blokkban pedig vizuális és akusztikus gyakorlatok (közös éneklés a témához választott dalokkal) ugyan abban a témakörben. A közös éneklés egyben a foglalkozás lezárása is.

A foglalkoztatás kategóriába tartozó program pozitív hatása, hogy alkalmazása által csökken a tétlenség, feleslegesség érzése, mert a foglalkozás értelmet és változatosságot ad a lakók mindennapjainak. A foglalkozások során a lakók közösen töltik el idejüket, amely hozzájárul ahhoz, hogy a magányosság, elszigeteltség ne alakulhasson ki, a résztvevők jobban megismerjék egymást, segítve a kapcsolataik fejlődését, ezzel elkerülve a későbbi konfliktusokat. A lakók számára lehetőség adódik a kreativitásuk megélésére az egyes feladatok során. Egy-egy feladat hozzájárul ahhoz, hogy a lakók koncentrációképesége, megfigyelőképessége, valamint a memória megtartása is kedvező mértékben változzon. Minden alkalomban benne rejlik a sikerélmény lehetősége, ami kedvezően befolyásolja az önbizalom, önbecsülés növekedését. A foglalkozás jó lehetőség arra, hogy kedvezően hasson a lakók hangulati életére.

Az ajánlás alapja, hogy könnyen adaptálható. Foglalkoztatásban dolgozó kollégák számára az adatlap részletes leírás pontja elégséges támpontot ad a megvalósításhoz. Véleményünk szerint sokáig fenntartható a témák variálásával.

2. A ZENE A KULCS MESZEGYI Arany Alkony Szolgáltatási Központ és Gondozóház

Ez a jó gyakorlat egy konkrét esetet ír le – két házi segítségnyújtásban dolgozó gondozónő leírta egymásnak a gondozása során tapasztaltakat a gondozottal kapcsolatban, ill. a hétvégi gondozást végző családtagok, hozzátartozók is ugyanezt tették. Amikor az ellátott bekerült a számára megfelelő végleges intézménybe, a tapasztalatukat egy kis füzetben összegezték és beköltözéskor átadták. A füzetecske sok információt tartalmazott a néni szokásairól, életéről, még arról is, hogy mit minek kell nevezni, hogy a néni elfogadja, és ne ellenkezzen. A zökkenő mentesebb beilleszkedés így ebben a formában teljes mértékben megvalósult. Az alapötlet, hogy a HSG-ben dolgozó kollégák segíthetik egymás munkáját azzal, hogy egymást váltó vagy helyettesítő gondozók a gondozást segítő picik praktikat (a konkrét esetben „a zene a kulcs”), akár belső továbbképzés keretében, „mint használati utasítást” átadják egymásnak, javítva a gondozó és gondozott közötti megértést, javítva ezzel az ápolás minőségét. A leírt eset a személyközpontú gondozás megvalósításának praktikus példája. Tovább gondolva bentlakásos otthonokra is adaptálható, ha a hozzátartozóktól kérünk, kapunk hasonlóan összerendezett információkat.

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

3. ÖLTÖZTETÉS EGY KICSIT MÁSKÉNT Salgótarján és Térsége Egészségügy- Szociális Központja Idősek Otthona Cered

Bentlakásos otthonokban az együttélés megnehezítője a szociális viselkedési formákban megnyilvánuló gátlástalanság a hiányos öltözködés, öltözetlen állapotban, közösségben tartózkodás illetve a pelenkahasználat területén. Ennek megelőzésére nyújt jó példát egy egyszerű, a beteg számára kényelmes és a gondozást, ápolást nem zavaró, a vállon záródó speciális body használata. Külföldön elérhető hasonló, horribilis áron – némi ügyességgel „háziilag” előállíthatunk hasonlót. Ezeket a ruhadarabokat alsóneműként, vagy akár esztétikusan kialakítva, pl. hölgyeknek fodros-szoknyára hasonlító elemmel kiegészítve felső ruházatként is viselhetik az ellátottak. Ezt a módszert alkalmazva nincs kitéve megaláztatásnak a beteg, nem kerül méltatlan helyzetbe, hiszen a közösség által elvárt módon öltözködik. Nem okoz problémát a közösségi életben vizelet, széklettartási nehézsége, nem tudja eltávolítani a pelenkáját. A módszer segítségével bármilyen ruhadarab átalakítására lehetőség van, amelyre az ellátottnak szüksége van.

4. BŐRÖNDBE PAKOLOM Bélapátfalvai idősek, fogyatékosok otthona

Nappali ellátás, idősek klubjából beküldött foglalkoztatási kategóriájú, eredetileg konfliktuskezelő céllal kifejlesztett jó gyakorlat, mely bentlakásos otthonokban is használható csoportos foglalkoztatásra, enyhe, középsúlyos demenciával élő új ellátottak beilleszkedésének megkönnyítésére.

A jó gyakorlat azon alapul, hogy ha valakinek az élete történetét emléktárgyakon keresztül jobban megismerjük, akkor jelenlegi szokásait, nehézségeit is könnyebb elfogadjuk. A régi bőrönd figyelemfelkeltő, kíváncsiságot ébreszt és emlékeket idéz fel. Enyhe – középsúlyos Alzheimer kórban a felidézett emlékek folytonosság, ezáltal biztonságérzetet adnak, az emlékek közötti eligazodás magabiztosságot jelent és kellemes élményt nyújt. A bőröndbe zárt emlékek megismerése egyúttal alkalmat nyújt verbalizációs, memória megőrző gyakorlatokra is. Az ajánlás alapja ez a sokrétű felhasználhatóság, egyszerű kivitelezhetőség – könnyű adaptáció, alacsony költség.

5- KERTÉSZKEDÉS Veszprém Megye VKKT 2. sz gondozási központ, Bányaterenye Városi Szociális és Gyermejköltségi Központ Bányaterenyei Segítőkéz Idősek Klubja és Bányaterenyei Fogyatékosok Napközi Otthona

Konyha és virágoskert kialakítása és ápolása jó gyakorlatnak minősül, mert a korábbi életstílus fenntartását teszi lehetővé, ez által az intézményi beköltözés megkönnyítését, a hasznosságtudat

EFOP-1.9.4-VEKOP-16 kiemelt projekt

Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet
Székhely: 1142 Budapest, Ungvár utca 64-66.

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

megőrzését segíti elő. Megkönnyíti a napi és évi természetes ritmus fenntartását, ez által az időbeli orientációt javítja, mely egy zártabb környezetben, pl. egy bentlakásos otthonban gyakran okoz gondot. Kora tavasztól késő ősziig a különböző munkafolyamatokba való bevonás pl: ágyások kialakítása, gereblyezés, kapálás, locsolás, gyomlálás, falevél összegyűjtése, dió termés gyűjtése- mind-mind a fizikai állóképesség megőrzését is szolgálja. Természetesen segítséggel, kedvüknek-erejüknek megfelelően vonódhatnak be az idősek az egyes tevékenységekbe. Bentlakásos idősotthonokban a magas-ágyások használata több szakirodalmi ajánlásban is megjelenik³ A tartósítási eljárások, szárítás, kompót készítése, de akár a közösen végzett munkával megtermelt zöldségek közös elfogyasztása is segíti, erősíti a szociális funkciókat. A társakkal töltött időnek közösség- és személyiségformáló ereje van.⁴ Figyelem, koncentráció, az elvárt munkafolyamat megtanulása a motoros és gondolkodási képességek fenntartását segíti. A gyakorlatok alacsonyabb pontszámának magyarázata, hogy speciális helyi adottságok, nagy kert szükséges hozzá, ami az adaptációt megnehezíti. Kreatív alternatívák - (pl: mini magas ágyások a teraszon) átgondolása publikálás előtt javasolt.

Magasabb az eszköz - felszerelés igénye is a szokásosnál; hiszen szerszámok, ásó, kapa, talicska, gereblye, lombseprű, locsolókanna, vödör beszerzését igényli. Problémát okozhat még, hogy az ellátottak fizikai állapotától, munkabíró képességétől erősen függ a fenntarthatóság, illetve, gondoskodni kell az ellátottak egészségügyi problémái, mentális hanyatlása, múltó érdeklődése miatt el nem végzett termesztési folyamatokat ellátó személyzetről.

³ Farkas Valéria Emese: Terápiás kertészkedés hatása az intézményben élő demenciában szenvedő idősek ápolási-gondozási tevékenységében.

Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar Ápoló szakirány IV. évfolyam

⁴ Thelander VB, Wahlin TR, Olofsson L, Heikkila K & Sonde L (2008) Gardening activities for nursing home residents with dementia. *Advances in Physiotherapy* 10, 53-56

